

PLA DE FORMACIÓ LINGÜÍSTICA I CULTURAL

Seminari de llenguatge específic per a humanitats

INTRODUCCIÓ

Els diferents seminaris de llenguatge específic s'han dissenyat pensant en destinataris que desenvolupen o han de desenvolupar l'activitat docent en una aula d'educació secundària obligatòria o postobligatòria.

La finalitat de les assignatures és, sobretot, dotar els professors d'aquests nivells educatius de les eines per expressar-se, oralment i per escrit, amb adequació al registre científic, sigui en branques d'humanitats o en branques tecnicocientífiques o juridicoadministratives. Els textos d'especialitat comparteixen uns mateixos trets lingüístics i es caracteritzen per una alta proporció de termes especialitzats i l'ús de símbols. Així mateix, aquests textos presenten una sintaxi molt elaborada i unes convencions formals ben establertes.

Les assignatures també volen oferir als professors eines per resoldre dubtes, siguin terminològics, lingüístics o formals, que puguin tenir en el futur a l'hora d'elaborar el discurs adreçat als alumnes.

La llengua és l'instrument amb què raonem, formulam les teories científiques i classificam les idees i els conceptes. És a dir, la llengua és l'instrument que ens permet accedir als sabers científics. Però adquirir els sabers tecnicocientífics, humanístics o juridicoadministratius suposa també adquirir les maneres de comunicar aquests sabers. Per tant, és important que els professors d'aquestes àrees coneguin el llenguatge específic i els criteris i els recursos lingüístics i terminològics propis de les seves àrees, per aconseguir un ensenyament correcte en llengua catalana.

El seminari de tractament de llengües en el currículum pretén oferir estratègies didàctiques d'ensenyament-aprenentatge de les llengües, així com la normativa lingüística per elaborar i aplicar el projecte lingüístic de centre, a través de la Comissió de Normalització Lingüística i del coordinador d'aquesta Comissió, definits en el reglament orgànic del centre.

SEMINARI DE LLENGUATGE ESPECÍFIC PER A HUMANITATS

Objectius

1. Reconèixer la variació lingüística implícita en les llengües i els tipus de varietats, i conèixer els principals punts de la proposta d'estàndard de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans, especialment els que fan referència a les modalitats parlades a les Illes Balears.
2. Analitzar les característiques dels llenguatges d'especialitat:
 - a. Reconèixer els diferents tipus de llenguatge d'especialitat.
 - b. Identificar les característiques dels llenguatges d'especialitat.
 - c. Usar el llenguatge d'especialitat relacionat amb la formació acadèmica pròpia.

3. Conèixer les característiques principals del llenguatge científic per a les humanitats en català.
4. Prendre consciència de la necessitat de normalització terminològica en català.
5. Assolir una visió general de la terminologia i del terme, i classificar diferents tipus de termes per la forma, per la funció i per la procedència.
6. Reconèixer els principals recursos de les llengües per crear nous termes:
 - a. Prendre consciència dels criteris internacionals de terminologia.
 - b. Conèixer els principals formants grecs i llatins usats en la producció terminològica.
7. Reflexionar sobre els processos de treball en terminologia i terminografia:
 - a. Reconèixer les diferències principals entre obres lexicogràfiques i obres terminogràfiques.
 - b. Conèixer els principals recursos lexicogràfics del català.
 - c. Prendre consciència de les característiques principals de l'organització macroestructural de les obres terminogràfiques.
 - d. Prendre consciència de les característiques principals de l'organització microestructural (articles) de les obres terminogràfiques.
 - e. Conèixer els principis generals de la definició terminològica.
 - f. Conèixer els processos de treball en terminologia i terminografia.
 - g. Practicar l'ordenació alfabètica de termes.
8. Conèixer els principals criteris d'adaptació neològica en català:
 - a. Classificar els tipus de neologismes.
 - b. Diferenciar manlleus i calcs lingüístics.
9. Conèixer els principals recursos terminològics i neològics de la llengua catalana pel que fa al camp d'especialitat propi.
10. Desenvolupar l'habilitat de produir textos tècnics i científicohumanístics de l'especialitat pròpia, tant orals com escrits:
 - a. Reconèixer les estratègies de producció textual.
 - b. Saber utilitzar diferents recursos per produir textos escrits.
 - c. Saber utilitzar diferents recursos de suport a la producció de textos orals.
 - d. Reconèixer els diferents gèneres textuais de caràcter acadèmic.
 - e. Reconèixer els bons i els mals usos de les tecnologies de la informació i la comunicació en el desenvolupament d'aquestes habilitats.
11. Usar els recursos lingüístics a l'abast per resoldre dubtes en la redacció de textos especialitzats:
 - a. Conèixer els criteris d'ús dels diferents tipus de lletra, de les abreviacions i de les majúscules i minúscules.
 - b. Conèixer els criteris de citació bibliogràfica i d'elaboració de bibliografies.
 - c. Conèixer els principals recursos a l'abast per resoldre dubtes gramaticals, d'estil o tipogràfics en el procés de redacció de textos acadèmics.
 - d. Prendre consciència de la necessitat de ser curiosos en l'elaboració de textos acadèmics adreçats als alumnes.

Continguts

1. Llenguatge i llengua. La variació lingüística. La llengua estàndard. La proposta d'estàndard de l'Institut d'Estudis Catalans. Les modalitats de les Illes Balears i l'estàndard.
2. Els llenguatges d'especialitat (tecnolectes): concepte, característiques i funcions. Tipus de llenguatges d'especialitat. Relació amb la llengua general i la llengua estàndard.
3. El català d'humanitats com a llenguatge d'especialitat: característiques.
4. Literatura científica catalana en humanitats: de la tradició llatina a l'actualitat a través de Ramon Llull.
5. Lexicologia i terminologia. Funcions i necessitat de la terminologia.
6. La terminologia i el terme: concepte i característiques. Tipus de termes. Diferències entre el lèxic comú i els termes.
7. Els recursos per a la formació de termes. Criteris internacionals de formació de termes. Els formants grecollatins.
8. La pràctica terminològica: la terminografia. Obres lexicogràfiques i terminogràfiques: tipus, macroestructura i microestructura. La representació dels conceptes: la definició. El treball terminològic: la recerca de termes, les fitxes terminològiques, l'ordenació alfabètica.
9. La neologia. Formació de neologismes: neologismes de forma, neologismes de funció, neologismes semàntics. Els manlleus i els calcs lingüístics.
10. La pràctica terminològica i neològica en català: el TERMCAT, el Gabinet de Terminologia de la Universitat de les Illes Balears. Altres centres de terminologia.
11. La redacció i la preparació de textos científics orals i escrits. Tipus de textos científics. Preparació i documentació del treball científic. Criteris de redacció. Procés de producció textual. L'exposició oral (parlar en públic). Bons i mals usos de les tecnologies de la informació i la comunicació.
12. La correcció de textos especialitzats: recursos. La correcció lingüística (ortogràfica, morfològica, sintàctica i lèxica). La correcció ortològica. La correcció tipogràfica. La correcció estilística (tipus de lletra, abreviacions, majúscules i minúscules, citacions bibliogràfiques).

CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Alumnes de cursos oficials:
 - a) Assistir a classe, participar-hi adequadament i fer les activitats proposades pel professor a l'aula (35 % de la nota final).
 - b) Presentar i defensar oralment un treball, fet individualment o en grup fora de l'aula, d'acord amb les propostes del professor (65 % de la nota final).

Per ser qualificat positivament, l'alumne ha d'obtenir com a mínim un 50 % de la puntuació de cada un dels apartats.

2. Alumnes de matrícula lliure:

Presentar-se a una prova d'acord amb els objectius i els continguts del programa, la qual ha de constar d'una intervenció oral i un exercici escrit (100 % de la nota final).

Per ser qualificat positivament, l'alumne ha d'obtenir com a mínim un 50 % de la puntuació de cada una de les parts.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

ALBEROLA, P. [et al.]. *Comunicar la ciència: teoria i pràctica dels llenguatges d'especialitat*. Picanya: Bullent, 1996. (Recursos; 2)

ALOMAR, A. I.; MELIÀ, J. *Proposta de model de llengua per a l'escola de les Illes Balears*. Mallorca: Cofuc- Moll, 1999

BONNER, A. *Ramon Llull*. Barcelona: Empúries, 1991. (Biografies; 3)

CABRÉ i CASTELLVÍ, M. T. *La Terminologia: la teoria, els mètodes, les aplicacions*. Barcelona: Empúries, 1992 (Les Naus d'Empúries)

FRANQUESA i BONET, E. *La terminologia. Un mirall del món*. Barcelona: UOC, 2008 (Manuals; 127)

La normalització terminològica en català: criteris i termes 1986-2004. Barcelona: TERMCAT Centre de Terminologia – Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006

RIERA, C. *Manual de català científic*. Barcelona: Claret, 1992

TUSON, J. *Introducció a la lingüística*. Barcelona: Columna, 1997, 2a. ed.

– *Introducció al llenguatge*. Barcelona: UOC-Proa, 1999, 2^a. ed. (Biblioteca Oberta – Àgora)

– *Una imatge no val més que mil paraules (contra els tòpics)*. Barcelona: Empúries, 2001, 13a. ed. (Biblioteca Universal; 152)

VICENS, G.; MESQUIDA, J. A. *Català científic per a les Ciències de la vida*. Palma: Cort, 2003

RECURSOS EN LÍNIA

<<http://www.slgterminologia.uib.cat/>>

(web del Gabinet de Terminologia de la UIB)

<<http://www.slgdidactica.uib.cat/>>

(web del Gabinet de Didàctica de Llengües de la UIB)

<<http://www.termcat.cat/>>

(web del Centre de Terminologia TERMCAT)

<<http://www.iec.cat/>>

(web de l'Institut d'Estudis Catalans)